

DROGBEELDEN.

Dr zijn heerlijke drogbeelden. Dit lijkt een contradictio in adjecto. *) Drogbeelden, die heerlijk zijn! En toch — het is werkelijkheid. Ze zijn er in de natuur; ze zijn er in ons leven. We achten het dwaas, dat ze bestaan. We noemen het tegenstrijdig. En toch — hoe menigmaal hebben we er ons reeds in verlustigd; hoe vaak zullen ze ons misschien nog toelachen op onzen weg; ja, hoe dikwerf zal de heerlijkheid van een drogbeeld ons wellicht zóó aangrijpen, dat we vol verrukking zullen zijn, terwijl we later, als we meer bij het drogbeeld dan bij zijn heerlijkheid stilstaan, vol bitterheid, omdat we bedrogen zijn, van die heerlijkheid niets meer willen weten.

Zie ze daar gaan, de moede pelgrims op hun vermoeide kameelen! Ze hebben reeds dagen en nog eens dagen vertoefd in die „zee zonder water,” zooals de Arabier in zijn schilderachtige beeldspraak de zandwoestijn noemt. De zee zonder water! En ook de voorraad water bij de reizigers, bij hun kameelen is verbruikt. Ze hebben lang gereisd, en al brandde de zon zoo fel, en al was het zand zoo heet, ze hebben het kunnen uithouden, want de kameelen gaven wat schaduw, en een dronk van het meegevoerde water gaf verkwikking. Maar nu . . . hoe lang zal de reis moeten duren vóór ze een plaats der lafenis ontmoeten? In de verre verte geen palmboom te zien, onder wiens schaduw ze zich kunnen neerzetten, bij wiens wortels ze water kunnen verwachten. In de verre verte slechts lucht en zand; ver, ver boven zich de blauwe lucht, licht en ijl vanwege de felle zonnehitte; ver, ver vóór zich en achter zich, en aan beide zijden, de zandzee zonder golven, zonder de verfrisschende koelte van den oceaan. Nergens een bron om zich te laven. Nergens een plek, waarop de moede blikken kunnen rusten. Gloeiend, verblindend, het kokende zand; heet, verzegend, de stralen der Oostersehe zon! Als ze loopen — wankelend zijn hun voetstappen. Zetten ze zich op hun dieren — slapend is hun gang. Zien ze daar niet de geraamten liggen van onder de brandende zonnestrallen bezweken menschen en dieren? Zijn deze hier niet omgekomen, na een rampzaligen tijd van lijden; gestorven van dorst? Maar hun vermoeide oogen sluiten zich, want ze zijn niet langer bestand tegen de werking van het schitteren der „zee zonder water.” O, vreeselijke ironie! Was elke korrel zand slechts water, ja, al zou het zout zeewater zijn, ze zouden het verre verkiezen boven deze heete zandparels. En de oogen openen zich weer, want de hoop is een machtig element in 's menschen leven. Zou het niet mogelijk zijn, al was het op zeer verren afstand, dat een groene streep zich deed zien door het blinkend zand? Zou het . . . ?

O, blijdschap! Een stad in 't zicht! Zooals de schepeling, in zijn roeiboot ter dood overgegeven, waanzinnig van vreugde is, als hij, na dagen niets dan lucht en zee gezien te hebben, een zeil, een mast opmerkt in de verte, zoo gaat het deze zandzeereizigers, nu ze, na dagen niets dan lucht en zand te hebben aanschouwd, torens, koepeldaken, forsche omtrekken opmerken, die de nabijheid van een stad verkondigen. Hun stille vertwijfeling maakt plaats voor nieuwen moed, voor luide uitingen van levenshoop en levensvreugd. Lichaam en ziel, eerst als verlamd, sterken zich, frisschen op, al hebben ze ook nog niets tot lafenis ontvangen dan de hoop, weldra te zullen worden verkwikt. De kameelen, eerst werktuigelijk door de ruiters aangespoord, maar, lijdend als hun meesters, met den kop

omlaag zich voortslepend, strekken opeens de lange beenen, werpen den kop vooruit, en rennen in galop de schitterende waterstrepen tegemoet, die zich vóór de stad vertoonen, want dáár, daar zal hun ellende in vreugde verkeeren! Deze „schepen der woestijn,” ze zien de haven! O, heerlijke vijvers met uw water, met uw grasvlakten! Den amechtigen reizigers wenkt gij hoopvol tegen. Hun hart klopt van vreugde over uw heerlijkheid, want niet sterven zullen ze dien vreeselijken dorst-dood; nabij is het eind hunner smart; koelen zullen ze de tong aan 't water der bron, der voor hen frissche, klare heilfontein

Maar hoe nader ze meenen te komen, hoe verder het begeerde doel als terugwijkt! Zou dat „heerlijke” dan een „drogbeeld” kunnen zijn? Dat „aanlokkend vergezicht” een „bedriegelijk visioen”? De gedachte komt op, wordt verworpen, maar krijgt opnieuw voedsel. Nog eenmaal rapen de reizigers al hun krachten saâm; sporen ze de beesten, die hen dragen, en die ook misschien reeds de ontuchtering hebben gezien, tot de uiterste inspanning aan. Helaas! nader komen ze niet, integendeel, het vergezicht wijkt al meer terug; opeens is het verdwenen; blijft slechts de luchtzee en de zandzee, boven en rondom hen!

Sprak ik niet terecht van heerlijke drogbeelden? Heerlijk, want de heerlijkheid scheen groot, was zichtbaar. Drogbeeld, want de heerlijkheid, schoon zichtbaar, was schijn. Zooals een kind grijpt naar zijn eigen beeld, dat hem toelacht in den spiegel, zoo strekken deze reizigers zich uit naar een beeld, door de lucht afgespiegeld, maar ver weg, niet voor hen bereikbaar.

Zulke luchtspiegelingen, zulke „heerlijke drogbeelden,” zulke fata morgana, — om ze met een Italiaansch woord te noemen, — biedt de natuur veel en vaak.

Gelukkig, niet altoos is een heerlijk vergezicht een drogbeeld! De natuur weet ook dwalenden, door een waarlijk bestaande groene streep in 't blinkend zand ver in 't verschiet te toonen, werkelijk water te doen vinden, zooals het dien ingenieur en zijn manschappen ging in de eindeloze zandvlakten van den Noord-Amerikaanschen staat Nebraska, die drinken konden tot verzadiging toe, en toen een teeken oprichten om anderen de bron te wijzen! Maar meestal is, in woestijn of op zee, zulk een onverwacht aanlokkelijk verschiet gezichtsbedrog. En naarmate het schooner lijkt en meer begeerd wordt, is ook de teleurstelling pijnlijker.

De woestijn des levens, de levenszee, biedt ze niet voor al onze verlangens eveneens heerlijke vervullingen aan, die ten slotte blijken misleidende beelden te zijn? De menschen dorsten naar geluk. Ze zoeken het dag aan dag. Ze jagen het na met hijgend begeeren. Ze meenen het te vinden in eer of aanzien, in geld en goed, in zin- of kunstgenot. Ze strekken de gretige hand uit om het geluk vast te grijpen. Maar — ze worden bitter teleurgesteld. Ze ontvangen niet den vrede, hun beloofd; ze worden menigmaal overvallen door schrik en vreeze; een onbestemd, ledig gevoel, een gevoel van niet-gelukkig-zijn, maakt zich van hen meester. En zóó, zóó komen ze om, stervend van dorst, trots al het voorgespiegeld geluk.

O, ijdele luchtspiegelingen, ijdele „heerlijke drogbeelden” der wereld! De zinnen wekt ge op, voor een oogenblik; hoop en verwachting doet gij ontstaan. Maar uw heerlijkheid is bedrog.

Is er dan geen werkelijkheid? Gode zij dank, ze is er. Zooals er gelukkig in de natuur van woestijn en zee hoopvolle vergezichten zijn, die niet bedriegen, zoo is er voor den armen mensch, moe van 't dwalen, een streep van groen, die wijst op een heerlijke, ware Bron. Die Bron is Jezus. Uit die Bron komt rein levenswater, springende tot in het eeuwige leven, omnië verkrijgbaar, lesschend den dorst voor tijd en eeuwigheid, hetgeen nimmer, ook zelfs niet voor één oogenblik, in waarheid zou kunnen geschieden door al de schijnwateren der heerlijkste drogbeelden!

J. N. V.

*) Een tegenspraak in de bijvoeging.

